

Пам'ятаємо про Голодомор

Бібліографічний огляд

Остання субота листопада – День вшанування пам'яті жертв Голодомору 1932 – 1933 років. День пам'яті жертв Голодомору щогоріч вшановують 28 листопада.

Через насильницьке вилучення продовольства, блокаду сіл та цілих районів, заборону виїзду за межі охопленої голодом України, згортання сільської торгівлі, репресії щодо незгодних тоталітарна система створила для українців життєві умови, розраховані на їхнє фізичне знищення. Пропонуємо вашій увазі бібліографічний огляд окремих видань, які розкривають чорні сторінки історії України, формують історичну пам'ять.

Кожного року останньої суботи листопада мільйони українців запалюють свічки в знак пам'яті про Голодомор, але мало хто знає, що започаткував акцію «Запали свічку» американець Джеймс Мейс. Він перший визначив Голодомор, як геноцид українського народу. Завдяки його подвижницькій праці світ взагалі дізнався - про Голодомор. Дж. Мейс ґрунтовно доводив істину про штучність та антиукраїнську спрямованість одного з найбільших геноцидів в історії України – Голодомору 1932-1933 рр., документально підтверджував взаємозв'язок між минулим теперішнім і майбутнім. В книзі:

Мейс Д. Україна: матеріалізація привидів / упоряд. Н. Дзюбенко-Мейс. -

К. : Кліо, 2016. - 688 с. - під однією обкладинкою зібрано близько 50 праць американського дослідника. Це злободенні статті про минуле і сучасне України, які стосуються історії, політики, економіки та реформ; про больові точки нинішнього часу: становлення громадянського суспільства, економічні, політичні, культурні, освітні проблеми, висвітлені на основі величезної фактологічної бази з історичної перспективи. Виведення України з «постгеноцидності», із «зачарованого кола ідола» — єдина нагально необхідна програма реформ для народу і держави, яку окреслював у своїх статтях

автор. Частина праць опублікована вперше, інші публікувалися в газетах і журналах за 1994 - 2014 рр., їх понад 10 років збирала та упорядкувала вдова Наталя Дзюбенко-Мейс.

Про передумови та причини Голодомору 1932-1933 років, механізм його творення та наслідки, що призвели до значних культурних, соціальних, ментальних, морально-психологічних втрат, йшлося на Міжнародній науково-практичній конференції: «Голодомор 1932-1933 років: втрати української нації», яку Національний музей «Меморіал жертв Голодомору» провів 18 травня 2018 року на базі Київського національного університету імені Тараса Шевченка, за підтримки Фондації Українського Голодомору-Геноциду (Чикаго, США) та Громадського комітету з вшанування пам'яті жертв Голодомору-Геноциду 1932-1933 років в Україні. Збірка включає наукові праці стосовно механізмів чинення Голодомору та наслідків злочину, центральним питанням збірника є оцінки демографічних втрат української нації. З матеріалами даної конференції можна ознайомитися в збірнику -

Голодомор 1932-1933 років: втрати української нації: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, Київ, 16 травня 2018 р. / КНУ ім. Т. Шевченка, Національний музей "Меморіал жертв голодомору", Фондація українського голодомору-геноциду (Чикаго, США); упоряд. Ю. Коцур; відп. ред. Л. Гасиджак . - К. : [О. Філюк], 2018. - 367 с. Видання розраховане на істориків, етнологів, краєзнавців, викладачів та всіх, хто цікавиться темою Голодомору 1932-1933 років.

Основним першоджерелом для наступного видання - є, переважно, усна історія: 1374 свідчень очевидців Голодомору з різних областей України та Кубані. У назві книжки використано репліку активіста Н (зі свідчення Єфросинії Халецької з м. Лохвиці (свідчення №819) - «І чого ви ще живі?»

1933: "І чого ви ще живі?" / Упоряд. Т. Г. Боряк. - К. : Кліо, 2016. - 719 с.

Подано також аналіз політики радянської влади напередодні та під час Голодомору з точки зору підготовки до позбавлення українського села засобів існування, - вилучення будь-яких, навіть незернових, запасів, їжі й одягу в селян у часи «тотальної колективізації».

Понад тисяча статей про Голодомор 1932-1933 років; архівні дані про його винуватців, і жертв; уривки з цитат світових політиків, науковців, журналістів про події Великого Голоду в Україні містить:

Енциклопедія голодомору/ вступ. сл. Є. Нищука; передм., авт. текст В. Марочка. - Дрогобич : Коло, 2018. - 575 с. Архівні матеріали для видання автор збирав та опрацьовував 30 років. Енциклопедія написана як наукова праця, кожну статтю супроводжують посилання на відповідні джерела, документи, літературу. Енциклопедія включає 1000 статей, 30

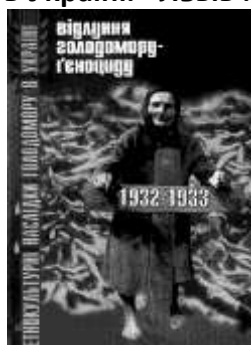
тематичних блоків. В ній, зокрема, за словами автора, розглядається діяльність тих історичних осіб, які зіграли безпосередню роль в організації голоду в Україні - керівників Радянського Союзу та України в 1930-ті роки, а також іноземних журналістів, як тих, які подавали західному світу правдиву інформацію про події в Україні, так і тих, які заперечували голод та його трагічні наслідки. Також представлені поіменно жертви Голодомору, видання має меморіальну функцію.

Правові аспекти Голодомору 1932-1933 років в Україні, а саме: методологія його правової оцінки розглядаються у монографії:

Верстюк В. Голодомор: Геноцид українського народу 1932-1933 років. - К. : Вид. Олени Теліги, 2008. - 25 с.

В книзі: **Відлуння голодомору - геноциду 1932-1933 : етнокультурні наслідки голодомору в Україні. - Львів : Наукове товариство ім. Шевченка, 2005. - 199 с.**

на підставі нових досліджень, здійснених переважно Етнографічною секцією НТШ, представлено наслідки в етнокультурній та духовній сфері найбільшої національної катастрофи, якою став у ХХ ст. штучно здійснений більшовицьким режимом голодомор 1932-1933 рр. в Україні.

Справжньою сенсацією свого часу став художній твір про голод 1933 року - **Самчук У. О. Марія: хроніка одного життя. - К. : Рад. письменник, 1991. - 189 с.**

Ця книжка - перше офіційне знайомство читача України з видатним українським прозаїком. За жанром «Марія» – роман-життєпис, адже у творі висвітлюється життєвий шлях української жінки Марії, від народження до смерті. Її життя майстерно переплітається з загальнонаціональним життям України того часу, тим самим роблячи образ Марії узагальнюючим, навіть символічним. Автор, відтворюючи шокуючі та страшні події, прагне викликати обурення та протест проти насилля над українським народом, його морального пригнічення та фізичного знищення. Цей твір має нагадувати нащадкам про чорні роки в українській історії, щоб ніколи в майбутньому таке не повторилося.

Василь Барка у своєму романі - **Барка В. Жовтий князь: роман. - К. : Дніпро, 1991. - 266 с.**

написаному 1958-1961 роках, розповідає про страшні події 1933-1934 року, які йому довелося пережити. Письменника створює символічний образ Жовтого князя, демона зла, що несе з собою руйнування, спустошеність, сіє страждання і смерть серед людей.

Голодомор – вікова трагедія української нації. Про неї повинен знати весь світ, нинішні і прийдешні покоління. Поклонімося ж пам'яті мільйонів загиблих земляків наших.

Зроніть сльозу. Бо ми не мали сліз.
Заплачте разом, не наодинці.
Зроніть сльозу за тими, хто не зріс,
Що мали зватись гордо – українці.
Заплачте! Затужіть! Заголосіть!
Померлі люди стогнуть з тої днини,
Й благають: українці, донесіть
Стражденний біль голодної країни.
Згадайте нас – бо ми ж колись жили.
Зроніть сльозу і хай не гасне свічка!
Ми в цій землі житами проросли,
Щоб голоду не знали люди вічно.

Підготувала Ставінська О. О.